

FÉNYKÉPÉSZETI LAPOK.

HAVI KÖZLÖNY.

T A R T A L O M

A fényképezésről népszerű előadásban. (Folyt.)
V. Sárffy Ignáciától.

Gyakorlati fényképezet: Veress Ferenczről.

I. Tapasztalatok a „Nedves kezelés“ körül.
(Folyt.)

II. Tapasztalatok a „Száras kezelés“ körül.
Szemelvények a külföldi szaklapokból.

A híres Kroh-féle gyors levételről Botár Imrétől.
A gyakorlati photocheramikáról. Veress Ferenczről.

Szemelvény a hozzánk intézett levelekből.

A szerkesztő izenetei.

A borítékon: Előfizetőink névsora. (Vége) Ajánlkozás, eladás, vétel stb. — Hirdetések.

A FÉNYKÉPEZÉSRŐL, NÉP-SZERŰ ELŐADÁSBAN.

II.

Fényképezési készülékek és vegyszerek.

Minden művészetnek megvan a maga segédeszközei, melyeknek segítségével a művész művét megérzékíteni tudja. A festő ecsetjével, a szobrász vésőjével, a zenész hangszerével dolgozik és alkot: akképen a fényképezéshez is szükségesek bizonyos készülékek, melyekkel a fényképező-művész a fényt tetszése szerint hatalma alá hajtani, — és vegyszerek, melyek által a képet felfogni, láthatóvá tenni és megörökíteni tudja.

Annak, ki fényképeket készíteni akar, magának az elméletnek elsajátítása mellett első sorban meg kell ismerkednie ezen eszközökkel s így, úgy vélem, nem cselekszem helytelenül, mi-

dőn legelőször is ezekkel ismer-tetem meg az olvasót. E megia-mertetés azonban úgy történik, hogy itt egyelőre azoknak csak megnevezésére s rövid leírására szoritkozunk; a velők való bá-násmódot a műtét alkalmára hagy-ván.

A laicus ember, ha a fényké-pész titokzatos sötét szobájába be-tekint, vagy ha a műterem ideáli-san berendezett dísz tárgyait átpil-lantja, — méltán döbben meg amott a temérdek mennyiségű tve-gek s változatos színű vegyszerek halmazán s emitt a szeszélyes alakú tárgyak nagy csoportján. Mindezek azonban ne kedvetlenít-sék el a műkedvelőt. A ki a fény-képezést életcélul s kereset-forrásul tűzte ki maga elé, bizonyára rajta lesz, hogy meg-rendelőinek minél tökéletesebb ké-peket adhasson s minél vonzóbbá alkotott műteremben fogadhassa el látogatósaikat; — hogy ezt elér-hesse, szüksége van minél több,

jobb s tökéletesebb felszerelésre. Ez az oka, hogy a fényképezési műteremben olyan sokféle tárggyal találkozunk. A műkedvelő fényképész sokkal kevesebbel beéri. Nehány nélkülözhetlenül szükséges vegyszer, üveglemezek, s a fényt felfogó sötétkamra az, melyekre okvetlenül szűke van; e tárgyak összevissza sem foglalnak el oly nagy helyet, mint azt a fényképész műtermében megdöbbenőleg tapasztalta.

A fényképész úgy a természetant, mint a vegytant egyaránt használja célja elérésére s így a készülékek természetantiaakra és vegytantiaakra osztályozhatók. Az előbbivel könnyen végezzünk, ha az úgynevezett sötétkamrát főlemlítjük; sokkal több azonban a vegyszerek s különféle folyadékoknak száma, melyeket a fényképezőnek képje előállítására használnia kell.

Legelső kelléke a fényképezőnek mindenesetre az, hogy egy sötét szobával rendelkezék, a hol vegyszereit tartja s a képkészítésnek fontos műveleteit: az üveg érzékenyítését, a kép előcsalását, letűzését stb. eszközli. A sötét szoba jelentőségét, úgy hiszem, mindenki érti. A fényképész olyan szerekkel dolgozik, melyek a fény iránt rendkívül érzékenyek. Hogy ezekkel szabadon bántasson, s hogy a fény vegyszereit és munkáját idő előtt semmivé ne tegye, van szüksége a sötét szobára. Hiszen nagyon jól tudjuk, hogy a gyógyszerész is azon orvosságokat, melyeket a

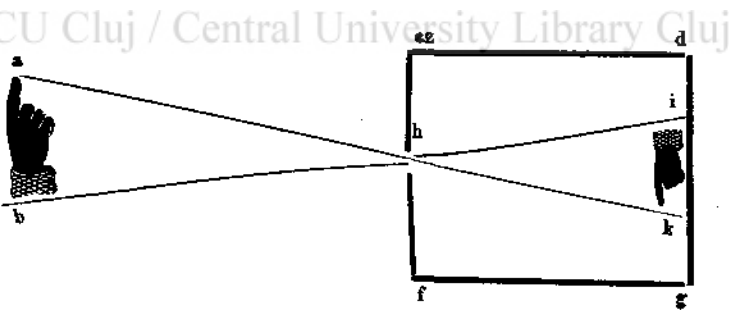
fény hozzáférhetése megrontana, fekete üvegben adja; a jelző tintát tok alatt, vagy sötét helyeken tartjuk. A mi ezen szerek számára a sötétebb falú üveg, az a fényképész szerei számára az elsötétített szoba. — A sötét szoba berendezésében többféleképen járnak el a fényképezők. Némelyike teljesen elfekettített helyen gyertya világznál dolgozik; mások a gyertya vagy lámpa lángját sárga papírnnyóval fedik el; ismét némelyek sárgaszínű üveggömbökkel veszik körül a fényt. En úgy tartom, legtanácsosabb a sötét szobában egy ablakot készíteni erősen narancsszínű, vagy éppen vörhenyes vastag üvegből, még pedig kelet felé fordítva, melyen aztán a fény kellő mennyiségben ugyan, — hogy a műveletet jól láthatjuk. — de mégis ártalmatlanul hathat be. Műkedvelőknek, kik nem rendezhetnek be maguknak külön sötét szobát, legjobban ajánlhatom, ha narancsszínű papírral mérsékelt lámpa fény mellett dolgoznak. A tapasztalás azt bizonyítja, hogy az ily helyen készített fényképek igen sikerültek.

Legnélkülözhetlenebb s mindenesetre a legfontosabb készülékek egyike a fényképezésben a sötétkamra (Camera obscura). (Nem kell ezt összetévesztetni az előbb leírt sötét szobával.) A sötét kamra a fényképezés ábéczéje, melynek segítségével a fényképező a leveendő tárgy fény sugarait összegyűjti s a kiállított üveglemezre vetteti. Használata egy igen

egyszerű természeti tűnemény fel-
említésével könnyen megérthető.
Képzeljünk egy egészen elsötétí-
tett szobát, hova a fénynek leg-
parányibb sugara sem juthat be.
Ha most a szobának nap felé for-
dított oldalán kis lyukat furunk,
azon keresztül a lyuk előtt künn
álló megvilágított tárgynak, pl.
fának, épületnek visszavert suga-
rai behatnak s a tárgy képe, ki-
sebbített és fordított alakban a
lyukkal szemközt levő szoba fal-
lán fog mutatkozni. Ugyanezt ta-
pasztalhatjuk akkor is, ha egy
kettősen domború, vagyis nagyító
üveglencsét állítunk valamely szo-
ba fala és az ablak közé. Az ab-

lak képe s az azon túl levő tár-
gyaké itt is fordított és ki-
csinyített alakban fog a falon lát-
szani. A legegyszerűbb kísérlet,
melyet egy egyszerű nagyító len-
csével bárki megkísérthet. Ha most
elképzeljük, hogy a fal azon ré-
sze, hová a kép verődik, oly fo-
lyadékkal van bevonva, melyet a
fény megbarnít, ott fogjuk leraj-
zolódvá látni a kép n e m l e g e s,
fordított alakját akkor is, midőn
az üveget onnan eltávolítottuk. S
ismét: ha most a képet a falról
levehetőnek képzeljük s felfordít-
juk, birni fogjuk a künn levő
tárgynak rendes helyzetű kicsinyi-
tett rajzát.

Felvilágosításul szolgáljon a következő rajz:

a, b, a külső kép; c, d, f, g, sötét szoba; h, a nyílás, melyen át
a tárgyról visszavert sugarak behatnak; i, k végre a tárgynak a falra
vetett, fordított és kisebbített rajza.

A fényképezéshez szükséges
sötét kamra lényege és célja
ugyanaz. Nem egyéb az tehát,
mint egy belől feketére festett és
lábakra állított négyzetű ládác-
ka, melynek egyik oldalán a fény
befogadására és összegyűjtésére
nyílás van vágva (lásd h.) s e
nyílásban henger alakú csőben

domború üveglencse. A lencsével
szemközt levő oldalon bágyadtra
köszörült üveglap arra a célra,
hogy a fényképező a rávetett kép-
nek helyzetét tűzetesen megvizs-
gálhassa (lásd i k.). Természe-
tes, hogy a tárgy képe a távol-
ság, világítás és nagyság szerint
nem egyforma tisztán verődik a

lemezre. Hogy ezen segítve legyen, a gyűjtő lencse a hengerben kis csavar segítségével előre és hátra tolható mindaddig, míg a kép a lehető legtisztább alakú lesz. Épen mint a színházi látcsöveknél, hol a néző addig-addig csavargatja a cső lencsáját előre és hátra, míg a tárgy szeme előtt egészen megtisztul. Hogy a leveendő tárgy mily távolságban álljon a kamra lencsétől, az egészen a lencse minémiségétől függ. Minél domborúbb a lencse, annál közelebb viendő a tárgyhöz a készülék és megfordítva. Nagyobb képek befogadására természetesen öblösebb kamra s nagyobb átmérőjű gyűjtő lencsék szükségesek.

Az úgy hiszem, mindenki előtt, még az előtt is tudva van, ki a fényképezésben merőben járatlan, hogy a tárgyak képének felvévése először üvegre történik. Ez az úgynevezett nemleges kép. E szerint a fényképezőnek okvetlenül szüksége van több kisebb-nagyobb üveglemezre is. Nem lehet eléggé ajánlani, hogy ezek megválasztásában úgy a fényképész, mint a műkedvelő a legszigorubb pontossággal járjon el. Az üvegeken legtöbb esetben szemekkel alig észrevehető karczolás, dudorodások, mélyedés létezik; apró homokszemek állanak simaságának útjába, majd pedig tetemesen meggörbültek. E hibák alig észrevehetők ugyan, de a fényképezés műtétét tetemesen sikertelenné teszik, vagy egészen el is rontják. Az angol üveg e célra a legjobb, a műkedvelő azonban, ki-

nek ez kissé költséges lehet, mindenesetre a lehetőleg tiszta s hibátlan ablaküvegeket szerezze be fényképéhez.

Az üveglapokat a kitévő keretekben (Casetten) kell a sötét kamrába vinni. Használata a készülék egyszeri megtekintésénél teljesen megérthető.

A nemleges képeknek az üvegről papírra való lemásolásához a másoló keretek (Copirrahmen) szolgálnak. Aki elképzel magának egy közönséges üveges képet, minők szobáink falaira akgtatják, az e tárgy fogalma és használatával is tökéletesen tisztában van. Akeret vájulatába helyeztetik el egy vastag, szintelen üveglap, erre a nemleges kép, e fölé pontosan ráillesztve az érzékenyített fehérnye papíros, végül pedig vastagabb papírréteg, posztó vagy viaszos vászon a célból, hogy az ezüstözött papír tapadása az üveglaphoz minél nagyobb mértékben elősegíttessék. Az egész egy vagy több csavar segítségével van egymáshoz szoritva s így a világosság hatásának kitéve. Vannak másoló keretek, melyekről hiányzik az első vastag üveglap s a keret vájadékába közvetlen a nemleges kép üvege helyeztetik. Én úgy vélem, ez könnyen a szétzúzás veszélyének teszi ki a nemleges üveglapot, s így még a költség megkimélését tekintetbe véve sem ajánlhatom.

A nemleges kép a fehérnye papírra (Albuminpapier) tétetik át igenlegessé. Ennek beszerzésében legtanácsosabb jó nevű gyárakhoz

fordulni s szerfölött hálátlan munkát végezne, ki a papírt fehérnyésíteni önmaga akarná.

A vegyszerek közül, melyek a fényképezés műttétéhez nélkülözhetetlenül szükségesek, a következőket említem :

a) tripoli föld, az üveglemezek tisztításához ammoniakos vízzel keverve.

b) léghőneg, ammoniak; szintén az üveglemezek tisztításához s esetleg a ruhára csöppent káros hatású savak ártalmatlanná tételére.

c) szénsavas hamany (Kalium Carbonicum) ^{*}, vízzel keverve a törli ruhák kimosásához.

d) légenysav; (acidum nitricum; — Salpetersäure) vízzel keverve az üvegek tisztításához.

e) kollodium; a fényképezésben egyik leglényegesebb vegyszer, az üveglemezek bevonásához. Alkatrészei: lángborszesz (alkohol absolut ^o) 50 súlyrész; égény (äther) 50 súlyrész és lőgyapot (pyroxilin) 2 súlyrész. A kollodiumot sok fényképező maga készíti el, tanácsosabb azonban ezt, mint minden egyéb vegyszert gyári uton beszerezni. Talán legsikeresebbnek a Türkel-féle kollodiumot mondhatom.

f) ezüstoldat; a kollodiummal bevont üveglapok érzékenyítésére. Alkatrészei: légsavas ezüstéleg,

^{*} A vegyszerek latin vagy német neveit, daczára ez értekezés népszerű voltának, leginkább a műkedvelők kedvéért adom, hogy a szerek megrendelésénél könnyebbségükre legyenek. Bárhova forduljanak is szerek megrendelésében a fényképezők, azokat latin vagy német néven bizonynyára ismerni fogják. Legkevésbé azonban — fájdalom — magyarul.

(Salpetersaures Silberoxyd) 2 súlyrész; lepárolt víz (aqua destillata) 8—10 súlyrész és néhány cseppnyi légenysavas víz 1:5 arányban.

g) előidéző folyadék, a nemleges képekhez. Többféle van. Egyik igen sikeres hatásának alkatrészei ezek: lepárolt víz 30 súlyrész; kénsavas amonvasélecs, (Eisenoxydul-Ammoniak) 2 súlyrész; jégecet (Eisessig) 1 súlyrész és lángborszesz 3 súlyrész.

h) kénsavas vasélecs; közönséges néven vasgálicz (Eisenvitriol); szintén a képek előcsalásához, mely azonban kevesebb sikerrel használtatik mint az előbbi.

i) nemleges képeket erősítő folyadékok, kétféle szükségeltetik. Az egyiknek alkatrészei: lepárolt víz 1000 rész; pyrogallusz-sav (Pyrogallus-säure) 2 rész és citromsav (acidum citricum; Citronen-säure) 1 rész. A citromsav legutóljára a pyrogallusz-sav feloldódása után teendő az üvegedénybe. A másiknak alkatrészei: lepárolt víz 20 s. rész és légsavas ezüstéleg 1 s. rész.

j) rögzítő (fixáló) folyadék; alkatrészei: lepárolt víz: 50 s. rész; cyankalium; 2 s. rész. Ez utóbbi borsasztó mérég lévén, a vele való kezelésnél a legnagyobb óvatosság ajánltatik. Műkedvelők e vegyülék helyett sikeresen használhatnak töményesített kénsavas Szikenyoldatot (csudasó: Glaubersalz.)

k) borszesz, közönséges és lángborszesz. A már látott vegyülékek készítésére és később a műt-

tek elmondásánál említendő czélokra.

l) fénymázoló folyadék (Lack) az üveg lapok kolloidumának megővására.

m) színező (aranyozó) folyadék a tevőleges képekhez. Alkatrészei: aranyhalvag (Chlorgold) 1 rész; kétszerszénsavas szikéleg (bicarbona Soda; Doppel kohlen-saures natron) 10 rész és lepárolt víz: 1000 rész.

n) érzékenyítő folyadék a fehérnyé papirhoz. Alkatrészei: légsavas ezüstéleg: 1 rész; lepárolt víz: 10 r.

o) állandósító (rögzítő) folyadék a tevőleges képekhez; alkatrészei: alkéneocsavas szikeny (Unterschweifligsaures Natron): 2 s. rész; lepárolt víz: 10 rész.

p) lepárolt víz (aqua destillata); vagyis minden vegyi alkatrésztől teljesen megszabadított víz, a vegyületek készítéséhez. A műkedvelő, ha ezzel nem rendelkezik, iparkodjék hó, vagy esővizet, ennek hiánya esetén legalább szénporon áttisztított vagy tűzön felforralt forrásvizet használni.*)

A midőn így az egyes vegyületek ismertetése mellett azoknak alkatrészeit és aránysúlyát is adom, korántsem azért teszem, mintha általa utalni akarnám a fényképezőt, hogy a vegyületeket ő maga készítse el. Ettől úgy a fényképész, mint a műkedvelő,

— s különösen ez! — lehetőleg óvakodjék. — Könnyűnek látszik egyik-másik vegyület elkészítése s mindennek dacára számtalan alkalommal fogná tapasztalni az illető, hogy a vegyület, bármily pontosan és szabályszerűleg lőn készítve nem felel meg a kívánt czélnek. A képek általuk vagy épen nem, vagy csak silányul sikerülnek. Hogy mi ennek az oka, bajos volna megmondani. Sokszor a legkicsinyesebb okok: a vegyszerek tisztátalansága, elavult volta, hibás kimérés stb. stb. foly-
nak be, mi által a vegyület teljesen hasznavetletlenné válik s a sok elvesztegetett pénz és idő árán sem fog kellő eredményhez jutni a fényképező. Hosszu évek folytonos gyakorlata kell ahhoz, míg a fényképező sokszor tetemes kísérletezések után oda jut, hogy hasznavetelő vegyületet állíthat össze; azért legokosabb dolog egyenesen a gyárhoz fordulni, a honnan bizonyára átpróbált, tiszta és biztos szereknek birtokába jut.

Meg kell jegyezmem egyszerűsmind azt, hogy midőn ezen szükségkép nélkülözhetetlen készülékeket és szereket így el mondtam, nem említettem még azon számtalan mellékes segédeszközt, melyek egy jól felszerelt fényképészeti műteremben szintén szükségesegek. Ilyenek például a sokféle edények különböző fajai: mosó készülékek, tálcák, törli ruhák, simítók, itatós papírok, mérlegek és súlyok a vegyszerek kiméréséhez, csout-, fa- és vaskések, ollók,

*) A műkedvelők kedvéért megemlíthetem, hogy fényképészeti készülékekkel és vegyszerekkel teljesen felszerelt ládák kaphatók egyes kereskedésekben meglehetősen jutányos áron. Ilyeneket szállít Budapesten Calderoni opticus, Bécsben pedig Türkei L.

vizedények, tölcsérek, a fölvételekhez tartozó disztárgyak, palackok stb. stb. — Különösen ez utolsó tárgyra vonatkozólag talán fölösleges is emlitenem, hogy minden egyes vegyszer számára külön-külön üvegpalack tartandó. Sohase engedje meg magának a fényképező, hogy egyazon edényben más-más féle folyadékot is tartson. Vagy ha már teszi, úgy az üveg a legszorgosabban s sokszorososan megmosandó és kiszáritandó. A vegyszerek rendkívüli érzékenysége okozza, hogy egyetlen parány az egyikből, képes megrontani, a másik nagy tömeget s képes teljesen használhatatlanná tenni. S a fényképező aztán hiába kutatja az okokat, melyek munkája sikertelenséget felvilágosítanak. Legtanácsosabb minden üveget feliratokkal ellátni s benők mindig csak ugyanazon folyadékot tartani s egyebet sohasem.

Megjegyzem továbbá legvégül, hogy itt az ugynevezett nedves kezelésről lévén szó, csakis az ehhez szükséges szereket említém fel; a száraz kezeléshez, az ugynevezett emulsióhoz egészen más fajta vegyszerek kívántatnak meg, miként azzal e lapok hasábjain szintén találkozik az olvasó.

S most már jövő alkalommal tulajdonképeni feladatuinkhoz, a fényképezés műtétének leírásához foghatunk.

V. Sárffy Ignác,
gymn. tanár.

Gyakorlati fényképezés.

Veress Ferencztől.

I.

Tapasztalatok a „nedveskezelés” körül.

(Folytatás.)

Végül az abszolút alkohol ammoniak készítéséről meg kell jegyeznünk azt, hogy miután az elsőt a másodikkal töményesítettük - a lejáratás azért is elmaradhat, hogy ez által ammoniak tartalmában gyengülést ne szenvedhessen.

Az ammoniaknak az alkohollal ilyen módon való vegyítésére csakis az kényseríthet miukat, ha az ammoniakot már a különben kész és használatban levő jodkollodiumunk érzékenységének nagyobb fokozására akarjuk használni. Ha csak magára kezdenénk az ammoniakot jodkollodiumunkba csepegtetni, az abban levő jod-brom összeköttetésekkel (tömöttsége miatt) nem egyesülhetvén csapadékot támasztana; ily eljárás mellett jodkollodiumunk minden alkotó részében meg lenne támadva és a várva várt sikernek okvetetlenül el kellene maradnia.

Ha a fentebbi móddal előállított abszolút alkohol ammoniak nem volna rendelkezésünkre, igen könnyen úgy segíthetünk magunkon, hogy minden 2 c. cm. alkoholhoz egy csepp tiszta s erős ammoniakot teszünk. Ezt ha jól bedagaszoljuk fogytáig eltarthatjuk. Hogy azonban ebből hány cseppet tegyünk collodiumunkba, — habár ez iránt többen kérdést intéztek hozzánk — nem mondhatjuk meg, mert ez nemcsak a jodkollodium s az idő, hanem a leveendő tárgy minőségétől is függ. Tehát a körülmények szerint kell alkalmazkodnunk s az egyes fényképezés tekintetben mindig vezetni tapasztalásunk. Például ha a használatban levő nem eléggé érzékeny jodkollodiumunk 150—200 c. cm. volna, az ammoniakos alkoholból 4—8 csepp hozzá tevésével kezdjük meg kísérletünket.

Ha pedig ennek csak kevés sikere látszanék, akkor ezüst-fürdőnk érzéke-

nyebbé tételéhez fogunk. Ez habár nagyon jelentékeny művelet is, de még sem olyan kényes mint az előbb említett. Legelőször is készítsünk egy ezüstoldatot, a mely egy rész ezüstsóból és tizenkétrész vízből álljon, ebbe mindaddig csepegtessünk ammoniakot míg az általa támadt csapadék ismét feloldódván tiszta lesz (nem árt ha a kelleténél 8—10 cseppel többet is eresztettünk bele), ezt aztán — egy harmad mennyiségű gyenge alkohollal főlelegyítvén — ezüst-fürdőnkbe csepegtetjük a szerint, a mint azt már fentebb (lapunk első számában) eladtuk. — Ebből az érzékenyítőből is tetszés szerinti mennyiséget készíthetünk előre s mert — mint az első — nagyon illanó, jól bedugaszolva kell tartanunk s koronkint egyikét csepp ammoniakot adunk hozzá, ha 100—200 c. cm. mennyiségben állítottuk volna elő. Hogy azonban ezeket az érzékenyítő oldatokat össze ne téveszt-hessük, az első C., a második E., s az alább következők pedig V., betűvel lássuk el.

Az ezüst-fürdőről még sok elmondani való van, mert ennek minőségétől és helyes kezelésétől függ az, a mi fő dolog, hogy t. i. negatív képeink mindig enyvelő kitűnő jósággal és tündöklő tisztasággal sikerülhessenek!

(Folytatjuk!)

II. Tapasztalatok a „száraz keze-lés“ körül.

(Emulsio.)

Csak egy évvel is ezelőtt, midőn az érzékenynyé tett üveglemezt tiszta vízben jól lemosván eleinte cukros, arabiai mézgával, aztán pedig később fekete-kávé-főzeléssel húztuk be s megszáradása után készítettünk rá tájképeket, holt tárgyakat néha 5—10 percznyi idő alatt: gondoltuk-e vajjon, hogy aránylag nem sokára el fog jönni az az idő, mikor nem perczek múlva, hanem egy másodpercz töredéke alatt hatalmunkban, tehetségünkben lesz nemcsak holt tárgyakat, hanem élő lénye-

ket még sebes mozgásuk közben is le-vehetni? Az emberi érznek világraszóló és nagyszerű műveit tekintve volt ugyan bizalmunk roppant nagy hatalmában, de vajjuk meg őszintén, hogy reményünk mellett a kételkedés is állott. A száraz kezelésnél tetemes és néha legyőzhetetlennek látszó nehézségek fordultak elő s e miatt nem is mertük remélni, hogy aránylag oly rövid idő alatt fog ezeken győzedelmeskedni a természet-udomány.

Sohasem felejtetem el azt, midőn 1853-ban egy valóban nemesen érző fő-ur néhai Kornis Zsigmond gróf, felejtethetlen tanítványom így szolt egy alkalommal munka közben:

„Collodiumozni, sensibilisálni azért” ezírtani: ez nagyon complicált dol-garra kellene törekednünk, hogy a jó-ezüst összeköttetését collodium- vagy más nemű oldatban emulsió-képen buzhatnunk nem is törekény üvegle, hanem más, keő elásítású testre; ez által a kezelés sokban egyszerűsítve-n nagyobb elterjedésnek nézhetne elé stb.”

A nemes gróf e szavainak fölemlítésével korántsem azt akarom jelezni, mintha a most már nagy hatsomra jutott emulsió-kezelés eszméjének megpendítése magyar embertől jö- volna; annyi azonban tény, hogy az amerikai és tudományosan művelt Carey Lea fényképész csak 1866-ban lépett föl mindig érdekesnek maradó „jodcollodium-emulsió” általa módosított kezelésévé. Utána valamivel később Kennet, Bennet s a fényképészet terén valóban nevezetessé vált Abney kapitány tűntek ki s váltak híresekké a „bromezüst-gelatin-emulsió” féle kezeléssel, melyben a többek közt nem csekély érdemet szer-zettek maguknak van Monkhoven, Hermann Vogel doctor s a leg-újabb időben pedig a minden fényké-pésztől méltán nagyra becsülhető és tudományosan művelt Maria József Eder doctor.

A bromezüst-gelatin-emulsió-kezelés rohamos fejlődésének, valamiat fényké-

pészettünk minden külön ágának történelmét közölni fogjuk, a mint szerény lapunk a pártolás útján kellően meg erősödhetik. Most azonban lássuk azt, hogy mily uton juthatunk legegyszerűbben kellő minőségű bromozüst-gelatin emulsióhoz.

Mindennemű életpályán, mely a természettudományjal jár karöltve — mint külön iparművészetünk, a fényképészet is — a figyelmes gyakorlónak a különbönléi különbléleképen leírt kéz-észek közül meg kell ismernie azt, mely legbiztosabban vezet a kívánt eredményhez. Ehhez azután kitaró türelemmel ragaszkodva nincs addig nyugalma, míg nem megfeszített erővel minden felbukkanó nehézséget legyőzvé, igényeinek teljesen megfelelő művet tudhat felmutatni. A túlfeszített munka után a kurtatót az elmeradhatatlan anyagi jutalom reménységén kívül diadalérzetében édes nyugalom szállja meg. Csak hogy a természettudományok zamatos gyümölcsét egyszer megízlelő kutató többé nyugodni nem tud, újot erővel igyekszik tovább és tovább törni előre, hogy vagy a nálánál hatalmasabb tehetséget utolérje, vagy — ha ilyen nem volna — hogy a maga elé állított eszményi képet megvalósítván életbe léptesse. Ez a mai kor szellemileg is művelt népeinek jellemvonása, melyet különösen nekünk nem szabad szem elől eltérteszteni, hanem megkettőztetett erővel kell igyekeznünk arra, hogy az elmulasztottakat helyrehozhassuk. Ha erős akaratumk és kitaró szorgalmunk van rá, győzelumk bizonyos, mert a szépre, jóra és nemeresre irányuló törekvés hatalmasabb fegyver bármí romboló erőnél; nagyot, főnségest alkot ez és maradandót.

(Folytatjuk.)

Szemelvények

a külföldi szaklapokból.
A bevitthető simító gépczél-
szerű alkalmazásáról.

Az egyik legelterjedtebb és sok-
szor magas tartalmú német fényképe-

zeti szaklap, a „Photographisches Archiv“ jelen évi első számából veszszük át a következő sorokat:

„Becker L. azt ajánlja a simításra vonatkozólag, hogy a képeket alkohol-fürdőbe mártván egymásra rakjuk, hogy azok egy csomót alkossanak; a csomót ekkor meg kell fordítanunk és a chertonokat egyenkint, még félig nedves állapotban, a gép megmelegített lapján átbocsátjuk. Ily eljárás mellett a szappannal való mosás teljesen fölösleges. — Ezt ajánlja Becker s ha kellő tapintatos figyelemmel dolgozunk az e mód szerint készített képek a simítás után kiválóan szép tükörfényt mutatnak.

Gunther J. a legdrágább (Weston-féle) gépet tartja a legjobbnak, mely tartósságát tekintve mégis a legolcsóbb. Szerinte a lapot gondosan kell óvnunk a portól. A fényes aczélemezről minden kis sérülést a legfinomabb csiszoló papirossal időnkint le kell dörzsölni s e tisztogatással az aczélemmez egyszersmind fényt nyer. Csiszolás közben a lapot borszeszlámpával kezdjük melegíteni, mert különben nedves lesz s a képek rá ragadnak. Most fokozzuk a hőséget; nedves ujjunkkal megérintjük s ha az serczeg, akkor elértes lemeztünk a kívánt melegséget; ez setben puha bõrrel megdörzsöljük s megkezdjük a képek átbocsátását.

A foltok eltávolítására használt füstökbe sűrű tőjésfehért vegyítünk, de ügyeljünk, mert ez a szín a satinirozásnál sötétebb lesz. A képeket egy széles, puha ecsettel kell bekenni, melyet előbb tizta, fehér szappannal dörzsöltünk meg. Képünket a simítón kétszer keresztül bocsátjuk, ha pedig a beszappanozás után 15—20 percig pihentek, akkor négyszer-öttször. Az aczéllap tulajágos hevítése vagy a vigyázatlan fölragasztás miatt a képek nagyon hamar felhólyagosodnak. — Keresztül bocsátás előtt minden képet gondosan le kell törölnünk.

Broadhead F. W. ezt írja (Photogr. News): En már évek óta használlok egy Weston-féle simító gépet a leg-

jobb sikerrel. A Bunsen féle égetőt a használat előtt egy perczel meggyújtom, ekkor a lapot finom eszszoló papírral dörzsölöm meg, éppen így a hengert is. Veszek egy flanell-darabot s azt egy fehér szappanra szárazon rá dörzsölöm, ezzel a képeket bekenvén a simitón keresztül bocsátom. Ily művelet mellett nem kap a kép semmi toltot s foda sem ragad. A szappannak meglehetősen vékonyan kell elkenve lenni a flanellen, a kép színén pedig arányosan dörzsöljük el, de mégis elég vastagon, hogy a karczolástól megóvassék.

Ezt mondja az említett lap. Mi mind a három eljárást megkísérlettük szigoruan az utasításhoz tartva magunkat s végeredményképen azt mondhatjuk, hogy a *Broadhead*-féle eljárást találtuk a legsikeresebbnek,

A híres Kroh-féle gyors levetelről.

Ajánlva a „Photogr. Notizen“ figyelmébe.

Tek. Szerkesztő Úr!

Olvasva becses lapjának első számát örömmel sietek a vállalat sikertiltéhez gratulálni, mert e lap fölkarolja mindazt, a mi egy munkás fényképésznek szellemi és anyagi hasznát elősegítheti.

Az exponálásnak ammoniakkal való gyorsítását oly örömmel olvastam „tapasztalatai“ közt, mintha valaki felette becses ajándékkal lepett volna meg. A kísérletet megtettem s őszintén mondhatom; hogy ma a szabadban 3 mp. alatt kaptam egy jó negatívot. Az ezüstfűrdős az előidéző oldatnak ammoniakkal való érzékenyvé tétele úgy hiszem a fényképészet minden barátját fogja érdekelni. Mert mire törekesznek a vegyészek éveken át kitarótan, ha nem arra, hogy az exponálás idejét a lehető legrövidebbre szabhassák?

Ki a külföldi fényképészeti lapokat figyelemmel kísérte, gyakran találkozhatott az úgynevezett moment-eljárásokról

vagy egyéb efféle újdonságokról írt cikkekkel és bírálatokkal; de ezeknek s a létező moment-colloidumoknak ellenére még eddig a pillanatnyi levétel műtéremben a további kutatás s fűrkésztől várja létesülését. Nagyon meglepett tehát engem a tek. szerkesztő úr czikke az ammoniakkal való érzékenyítésről, mivel az ezüstfűrdős és vasoldat ilyenemű kezeléséről sehol se olvastam.

Addig is, míg az ammoniakkal való érzékenyítést hasznomra fordíthatom-megemlékezem e néhány sorban az úgynevezett Kroh-féle gyors eljárásról, melyről pár év előtt bizonynyal hallottak e lapok t. olvasói, sőt hiszem, hogy vannak olyanok is, kik ez eljárás birtokában vannak. Ha csakugyan vannak ilyenek, úgy bizonynyra nevezetes szolgálatot tesznek a fényképészet barátainak, ha ezen eljárásról eddig szerzett tapasztalataikat vagy valamely lapban után erről olvasott számbavehető bírálatot közölni fogják.

Mert vagy áll az, a mit e találmányról hirdettek, hogy t. i. téli borált időben, műtéremben 1—3 másodperc alatt a legtökéletesebb negatívot lehet ezzel az eljárással nyerni s ha ez való, úgy a találmány értéke megbecsülhetetlen; — vagy pedig ez eljárás más vevői is csak oly eredményt értek el mint én (a mit mindaddig hinni sem merek, annál kevésbbé állítok addig, míg e találmány körül szerzett tapasztalataikat itt e helyen nem közlik.)

Ha ez utóbbi a tény, akkor e találmány receptjéért a 200 előfizetével együtt én is olyan ok nélkül adtam ki **50 szép forintot**, mint a Molnár pályatárs úr levelében említett egyének az állítótagos titokért, azzal a különbséggel, hogy míg azok öt vagy tíz forintot fizettek, addig én és még száz kilenczvenkilenczven 50 frtot adtunk egyenkint s így ezen találmány 10,000 frtot jövedelmezett a föltalálónak és a találmányt megvevő bécsi cégnek.

Ezt a találmányt egy Ch. Scolik nevtű fényképész ismertette a „Photogr. Notizen“ 1879-ik évi 172-ik szá-

mában „Ueber Schnellverfahren“ czim alatt.

Nem tartozom ugyan a könnyen hívők sorába, de fényképészeti szaklapban megjelent a legtekintélyesebb fényképészek és vegytudorok neveivel kapcsolatba hozott cikkeknek mégis hitelt adva, azonnal írtam a főtálatálónak, ki levelemet átadta a találmány eladásával megbízott kereskedőnek. Ettől kaptam három nyomtatványt, melynek egyikén tudatja, hogy ezen fontos találmányt 25 frt előlegs a recept után beküldendő másik 25 frt összegért közölni fogja velem.

A másik nyomtatvány kötelezővény volt az utólagos 25 frtról s arról, hogy becsületére fogadja a vevő, hogy a titkot senki-vel sem fogja közölni!

A harmadik nyomtatvány a legérdekesebb, mert ebben öt általános ismert kitaláló fényképész bizonyítja a találmány nagyszerűségét.

Az első azt írja, hogy mártiusban, borúlt időben, egy másodperc alatt tökéletes negatívot készített jelenlétében a főtálatáló!

A másik azt mondja, hogy míg ő mártius 15-én fél órával előbb tulajdon műtermében az utolsó főtálatálnál 20. percig exponált, addig jelenlétében a főtálatáló egy üvegre három vizitképet csak 1—3 mperezig exponált. Az első (1 mp. alatt készült) negatív a mély árnyékokban kissé gyöngye volt ugyan, de azért használható; a második tökéletes, a harmadik már túl exponált volt!

Hasonló dicsérettel szólott a többi tekintélyes fényképész is a találmányról.

Tudjuk mindnyájau mi fényképészek, hogy még a felnőttekre nézve is minő kellemetlen néha a 10—20 másodpercig való nyugton ülés; a gyermekcsoporthoz pedig megunyire megvannak e miatt nehezítve.

Nem csoda tehát, hogy én azonnal főküldém az első 25 frtot kérve az eladó czéget, hogy legyen szives a recept megkapásáig nekem oly gyors

szereket küldeni, hogy dolgozhassam velük.

Kaptam is ilyen szereket s később a receptet is megküldötték, de sem a készen küldött, sem a recept szerint összeállított vegyszerekkel nem érhettem el azt, hogy műtermemben 1—4 mpere alatt jó negatívot kaphassak.

Egyébiránt e szerekek szép negatívokat kap az ember, de összehasonlítva a közhasználatban levőkkel, gyorsaságra nézve nem találtam különbséget közöttök.

Folyvást figyelemmel kísértem a „Photogr. Notizen“ számait bizton remélve, hogy ha már ebben a lapban történt a figyelmeztetés az új találmányra, úgy az elért eredményről is fog valaki közölni benne valamit.

Az említett lap 1879 ik évi 175-ik számában annyit kijelentettek, hogy a 200 előfizető már beküldötte a pénzt s így remélhetjük, hogy e nevezetes találmányról mielőbb bővebben fogunk hallani.

E néhány soron kívül azonban egész a mai napig egyetlen szó sem volt a lapban erről az ügyről.

Én írtam e tárgyban a szerkesztő ségnek, de az a megfejthetetlen hallgatás, melylyel ugy a 200 előfizető, mint más szakférfiak e találmány iránt viseltetnek, azt sejtető velem, hogy mások is lehettek már, de a szerkesztőség nem közölte.

Ha tehát a tek. Szerkesztő úr helyet ad e soroknak becses lapjában, (Ilyféle ügyben mindenkor szivesen. Szerk.) főkérem e lap olvasóit, ha közülök valaki a 200 előfizető között lenne, ne sajnálja e közérdekű találmányról való tapasztalatait itt e hasábkokon közölni, mert állig van egyetlen fényképész is, kit ne érdekelne e drágán közlött titok, mely ha csakugyan való, nem 50 frtot ér, hanem ezereket.

Engem pedig mint már e találmány birtokosát (?), kétszeresen érdekelne, ha többben közölnék eddig szerzett tapasztalataikat, mert először ne-

kem már kezeim közt van az eredeti recept; másodszor, mivel ha mások sikerrel használják e receptet, én is meg fogom tudni az ismeretlen okot, mely miatt mindeddig nem juthattam a kívánt sikerhez.

Tiszteltje:

Botár Imre,
fényk. és t. titó.

Mint ahogy itt egy nagyon kényes becsületbeli kérdés forog fenn, egyelőre minden megjegyzés nélkül adtnak helyet ezalatt, mert be akarjuk várni, vajjon akadnak-e mások is t. olvasóink között, kik vettek ilyen 50 frtos részvényt. De e. f. is kijelentjük, hogy annak idejében a részletesen hozzá szólunk ez ügyhöz! Addig is kérjük az illetőket, nyilatkozzanak.

Szerk.

A gyakorlati photocheramikáról.

Veress Ferenczről.

A mindnyájunk előtt köztudomásba levő Lemling József, azt mondja egyik nevezetes munkájában, hogy „a pyrophotographia” kezelésmód minden más nemű fényképezési módszert felülmúl, s egyelőren jól sikerült porcelánkép, a legújabb módon készült fényképeknek valóságos koronája. S a derék öregnek, ki élete legnagyobb részét fényképezési buválatokban tölté s mai napig is tölti, teljesen igazsága van. E képek kitűnő tisztaságuk s finomságuk mellett — ha e nem törnek — évezredekig megmaradnak. Ezeket felbontani vagy színükben meghalványítani nincs hatalmában sem a nap sugarának, sem 700° hőves tűznek. Ahol ilyen vannak az a város, az az ország rész elüljedhet s évezrek múlva, ha jamét felszínre kerül (pl. asafalt alkalmával) a pyrophotographia valamely épen maradt edényen vagy itvegen, akkor is oly élénk és tiszta marad, mint a milyen akkor volt, midőn az égető kemenczéből kikerült.

Ez a kezelés, habár merőben elítélt a többi fényképezési kezeléstől, ami csoporthoz tartozik, melyet a chromnak kálciummal és ammoniummal való összekötéséből alkotott maga körül, a mely ezekből áll:

Szénfénykép-kezelés (Kohlenverfahren), fényképnymaték, (Lichtdruck), fényképkönyomtaték, (photolithographia), woodbury-domborfénynyomaték, melvet a fényképtaláló (Woodbury) nevével nevezek. S a melyet többé mint J. C. Schönerwächter Berlinben, G. Re Jaletzenben szerkesztvén, „stanniolnyomat” név alatt látunk ma nagyon is feltűnő szerepelni. Eme nagyon becses kezelésmódokat — ha fényképezési lapunkat önzéstelen törekvésünk által nosan pertolva lesz — egyenként meg kell fogjuk közzéni s ezt annál inkább tehetjük, minthogy az egyes módokat nemcsak az íróasztal mellett tanulgattuk, hanem gyakorla ag is ismerjük, s azok sikerült műveket is tudunk felmutatni.

A chrom-savaknak fényképezésben való gyakorla használata körül a párizsi Poitevennek s a bécsi Pretschnek van — a többek közt — legfőbb érdeme. Az a szénképeknek (pigment-eljárásnak), ez a fénynyomat kezelésének ültette el a csejő magvait, melyek felkelvén csakhamar több ágra oszolva fejlődtek fel, s most a tudományt szomjuhozók számára dúsán termek izletes gyümölcseit.

E fényképezési kezelésesek csoportjánál a festeny-savak szereplését egyszer és mindenkorra a következőkbe foglalhatjuk össze Stein dr. és mások nyomán:

1) A chromchlorid a világoságon szinitődik (reducálódik) és kevésbé elégtűlő (oxydáló) fémekkel, érzékel fényképet ad.

2) A festenysavanyos savak irólpra insolatío (vagyis a napfényen való tartás, szárítás) által képet adnak. E savak különös sajátága legfőképen abban nyilvánul, hogy velük bizonyos életműves anyagok u. m. to-

jásfehér, arabiai mézga s különösen az enyv (gelatin) vegyítettvén, a világosság behatásával elégülnek.

E nevezetes jelenségről az elmélet (theoria) meglehetősen magyarázatot ad: ugyanis a festenysavanyos összeköttetések a világosságon chromosgesgwoxyddá és élenyayé bomlanak fel, mely utóbbi — tehát az éleny — szabad lévén az életműves anyaghoz lép, ez pedig a mint látszik a chroméleggel marad egyesülve. Vagy másképen így magyarázhatjuk meg a fentebbi jelenséget: Vegyítsünk pl. arabiai mézgaoldatba egy kevés töményesült két-festsavanyos ammon-folyadékot. Ezzel egy jól megfűtött üveglemezt huzzunk be, s meleg helyre vízirányosan tévén szárazítsuk meg. Most egy közönséges sajtóba tett állású tevőleges képre (diapositivra) teszszük rá e jól kiszáradt lemezt s megvilágítás végett a napsugáron 2 perczig, a napfényben pedig 15—30 perczig hagyjuk. Ezután félhomályos helyen a sajtóból kivett lemezen az eredeti képnek gyöngémásolata látszik, melyet szírével föltelészta fehér írólapra teszünk. Most már ha az eredeti kép nemleges vala, finomul megtört szíriai irlaport biuttnk a másolatra s egy lágy, szőrcsettél mindaddig dörzsöljük, míg e másolat-negatív az eredeti negatívhoz teljesen hasonló lesz. Ha pedig az eredeti kép positiv vala, akkor — előbb tűzben kifűtött — közönséges kormot (kintost) kevés vaséleggel, bányai füstékkal vegyítve hintünk rá, s mint az előbbi addig dörzsöljük gyöngéden, míg az eredetihez hasonló szép tiszta és erős tevőleges kép lesz. Az ily módon készült képet további műveletképen néhány csepp riczinus olajat tartalmazó közönséges gyapmázzal huzzuk be s midőn rajta a gyapmáz megkocsonyasodott tiszta vízbe teszszük, hol a fölösleges chromsó nemcsak felolvad, hanem képünk a colloidiummal föl is válik az üveglapról s a víz tetején uszik. A képet egy darab papirosra kihalaszszuk s vagy rajta hagyjuk, vagy pedig fára, kőre vagy bármilyen butordarabra huzhatjuk.

Ez az egyik kezelés ága az ugy

nevezett szénképeknek, vagy más néven a pigmentképeknek készítése.

(Folytatjuk.)

Szemelvény

a hozzánk intézett levelekből.

Rupprecht soproni fényk. sorából a következőket adjuk: „Nagyon sajnós, hogy nálunk az igazán értelmes fényképészt még nem úgy becsülik, mint a szakjában tudományosan művelt embert, mert a sok vándorló, többnyire támogatódzó és selejtes munkát készítő „pacczer“rel — a mint nevezik őket — egy zaskba vetnek beütköket. Bár gyakran lehangol az ily fellogás, de 18 éves fényképészeti pályámon megtanultam iparművészetünket annyira szeretni, hogy kedvemet el nem vesztettem, sőt ezután örömmel haladok gyönyörű pályámon. Idővel talán majd minden magyar belátja, hogy a fényképésznek is tanult embernek kell lenni, s erre minden biztonnyal kiválóan fog segíteni mindenkit uraságod nemes vállalata. Adja Isten, hogy minden szakember átérezze ugy fontos jelentőségét mint én!“. . . .

Berkly szatmári fényk. így ír: „Lelkemből örülnék, ha már a jövő számban azt olvashatnánk, hogy tetemesebb anyagi áldozat nélkül biztosítva volna b. lapja jövője. Ez pedig könnyen elérhető volna ha egy collegáink, mint a segítők tulajdon érdekükben csak kissé is komolyan gondolkoznának; mert bármily tudományosan képzett, vagy művelt ember sem mondhatja el magáról, hogy „már eleget tudok“; mert úszintén szólva, bármennyit tanult is egy fényképész tanulatlanul fog meghalni. Ez állításomat okadatolni szükségtelen, legfényesebben igazolja a gyakorlati élet, mert még nem is állunk ott, hol pibenőt tarthatnánk. A kor jelzava előre haladai! Es éppen azért nekünk nem szabad engednünk, hogy lapja a pártolás hiánya miatt megszűnjék, még akkor sem,

ha az oly csekélyre szabott előfizetési árt meg kellene háromszoroznunk, mert áldozatot még akkor sem hoznánk. Jutalmát pedig bőven megnyeri mindenki a — tudásban! . .

Egy bpesti fényk. — ki névtelen akar maradni — a többek közt így szól: „Uraságod ezen szakközlönnnyel letette alapkövét egy leendő s összetartó magyar országos fényk. egyesületnek, hogy a művelt társadalomban mi is méltó helyet foglalhassunk el és hogy kizárjuk körünkől azt a sok kontárkötőt, ki haladni, tanulni nem akarván, csak szegényekre válik. Eléggé tapasztaltam és tapasztalom most is ezt itt Bp. esten, hol már 9 éve dolgozom! mily sok kezdetleges és igazat szólva tanulatlan emberrel találkozunk itt, pedig volna idejük magukat kiképezni, sajnos azonban ezt nem teszik; az itteni segédek nagy részében még csirája sem mutatkozik a szorgalomnak vagy törekvésnek, miért is a tehetségesebb segédek kénytelenek őket kerülni, mert a leereszkedés irányukban teljes lehetetlenség, a min kívülben ők csodálkoznak, pedig eszükbe juthatna, hogy ennek könnyelműségük, és az az oka, hogy nem akarnak tanulás által művelődni. Vajna fölébredne bennük a nemes önértzet és csatlakoznának tömegesen t. szerkesztő ur mindnyájunkat érdeköl zászlója alá, hogy szakközlönyünk biztos jövőnek örvendhetne!“ . . .

Az itt említett fényképészekon kívül meleg hangon írt sorokat kaptunk még Auerbach, Egey, Szinay, Boros, Gondy, Jelfy és más fényképészektől, valamint Zeuffa tanártól és másoktól, kik lelkesedve fogadták szerény vállalatunkat. Mindnyájunknak szívünkbelől köszönjük ügyünk iránt való buzgó törekvését! Azt azonban igazán sajnáljuk, hogy a budapesti fényképészek legnagyobb részének közönyös magatartását kell tapasztaloznunk anyagiilag és szellemileg egyaránt, lévén az ott lakó 40 tehető fényképész közül eddig (febr. 8.) 5 azaz öt előfizetünk! Egy fővárosi jóakarónk kü-

lönben őszintén megírta, hogy a legtöbb budapesti fényképész eltelve balítélettel mielőtt néhány számot olvasott volna lapunkból eleve kijelentette, hogy inkább pártolja a németet, mert az jobb és legalább német. — No persze Bécsben készül magyar pénzen, magyar zsiron!

V E G Y E S E K .

T á j é k o z á s n i . Mennyire égető szükség volt nálunk egy magyar fényképészeti szaklapra, mely a mellett, hogy a tudományos előhaladást iparművészetünk terén sietteti s irányadó vezérfonalul szolgál a szakembereknek, még a hazai fényképészek szétszórt állapotában a közvetítést is elősegíti: mutatja az, hogy naponkint egész nyaláb megkeresések érkeznek hozzánk az ország minden zege-zugából. Vagy utasítást, tanácsot, kérnek egy és más eljárás körül ha főnnekadtak valamiben, vagy egyes mesterek és segédek lakó helye iránt kérdezősködnék.

Mi az egyes kérdezősködésekre készségesen és szívesen feleltünk bármikor, ha olyat kérnek tőlünk, a mi batalomban van; de sokan hozzánk intézett soraikban kijelentik, hogy „posta fordultá val“ várják már a választ. Megteszszük ezt is, ha ráértünk, de kérjük mindazokat, kik ily gyorsan óhajtanak értesítést kapni mellékeljenek levélkükből egy öt krajczáros levélbélyeget vagy egy levelező lapot, mert nekünk is meg kell nézni hová adjuk a garast s tőlünk nem kívánhatja senki, hogy ilyféle teljesen egyéni érdekű ügyekben póstaköltséget fizessünk. Ha valaki csak a lapban akar felelethez jutni, az ne küldjön ilyet, mert ez nekünk sem kerül pénzbe. Ezen felül kérjük azokat, kik bármibe ezután hozzánk fordulnak, hogy lakásukat pontosan jegyezzék föl, főleg a budapestiek, mert a hibás cím miatt máris több levelet kaptunk vissza.

A Kisértet. Ha valaki újságíró nek csak föl el lehet rá készülvé, hogy a kisértetek és rémek egész hosszú sorogei fogják meglátogatni, melyeket a betűszedők szoktak ijesztgetésünkre hozzána küldeni. Értjük a sajtóhibák végtelen sorát. Nekünk is kijutott belőlük, meglátogatott a Kisértet melyet megazületett lapunk. Sok olyan sajtóhibába van első számunkban, melyet a figyelmes olvasó azonnal észrevesz és kijavít, de bezzeg a szedők beleszórták a chemiai processzusokba is, változtatják, módosítják az irott betűket, mintha bizony rájuk volna bízva a chemia átdolgozása! Így történt, hogy botrányos és értelemzavaró sajtóhibáktól hemzsegett e szám. Többen sajnálatosra említek ezt föl levelükben s e közművény arra indított bennünket, hogy meglepjük t. olvasóinkat. Nem vettük tekintetbe előfizetőink csekély számát, a lap fontosságát eddig is kevés anyagi jövedelmünket és kinyomatunk még egyszer január számmunkat. Mint második és javított kiadást veszik tehát ezt jelen számunkkal egyidejűleg t. olvasóink. A sajtóhibákat kijavítottuk, a nem lényeges és most már fölöslegé vált közlemények helyébe újakat tévé kibővítettük. Így most már két füzetünk körülbelül egyforma tömött tartalom.

Igazmondás nem ember-szólás. Első számunkat január 8-án küldöttük szét a mikor csak a harminczhat előfizetőnk volt. Azóta körülbelül öt hét telt el s ime veszik t. olvasóink már a második számot is. E hosszú idő alatt megmondhatta mindazon fényképész, ki fölünk az első számot mutatónyomaton vette, hogy előfizetőink sorába fog-e állani. Rá is szánták magukat többen és a ki pártolni akarta vállalatunkat föl is keresett eddig. Azt kérdik nemde most olvasóink, milyen hát az eredmény, biztosítva van-e lapunk fennmaradása? Annyit kijelentünk, hogy közönségünk jövőjének alapja megvan vetve, meg-

szűnésétől nem kell félni. Nagyon természetes azonban, hogy fény és jövőre nem számíthat, nem arra, hogy megnagyobbítsuk vagy illusztráló műmellékletekkel, esetleg próbaképeket láthassuk el. Ennek nem mi vagyunk; hanem a hazai fényképészek nagy részének (főleg a budapestieknek) bideg közönyössége, részvétlensége s a tanulni vágyás föl nem ébreszthető hajlama az oka. Akárhány jó, magyaros nevű, tögyökeres magyar városban élő fényképész küldötte vissza mutatónyomunkat ily fölirással: „nem fogadja el”. Még csak arra sem méltatta, hogy áttekutette volna azt. Ő miattuk egy magyar fényképészeti szaklap szerkesztőjének még száraz kenyérré való sem kerülne, ha ugyan ebből élt volna élni.

Nagyon sajnós, hogy így kell nyilatkoznunk, de kötelességünk kimondani, hogy ez a körülmény kész szegénységi bizonyítvány a hazai fényképészek nagy részének magyarságáról. Ime beszéljenek helyettünk a számok, hogy a t. olvasó maga meggyőződhessék szavaink igazságáról.

Hazánkban 207 fényképészt tudunk névleg megnevezni (nem számítva ide az utazókat s azokat, kiket nem ismerünk) s ezek közül eddig **33** azaz harminczhárom van előfizetőink között! Segéd legalább 400 van s ezek közül fizetett **9** budapesti és **7** vidéki. Hol van a többi 170 fényképész és 380 segéd? Viszonyítva tehát ezekhez a hazánkban levő 30—40 műkedvelőt kimondhatjuk, hogy a műkedvelők jobban fölkarolták lapunkat mint maguk a szakemberek!

Divald Károly eperjesi jó nevű fényképész ur, — ki egyik jeles szépirodalmi lapunkhoz, az „Ország Világ”-hoz, hosszú ideig a fénynyomatu műmellékleteket készítette s ki legújában a mindenütt elismertben részestül „A képzőművészet remekei” című szép vállalatot indította meg — megígérte, hogy lapunkhoz évenként 2-3 fénynyomatu képet fog mellékelni adni mindendíj

mélkül. T. olvasóink nevében előre is köszönetet mondunk e nemes ígértért. —

A SZERKESZTŐ IZENETEI.

R. M. Sopron. Nézeteink megegyeznek. Szívünkben örülünk, hogy oly jó hárokat pendített meg önnek érzelmei közt az a cikk! Üdvözlét!

B. E. Alvincz. Ajánlatát szívesen elfogadjuk.

B. I. Torda. Legyen nyugodt, mi résen leszünk. A többire nézve rögtön írunk.

Széter M. — Ravasz I. — Cielhulski P. — Zsuffa V. — Szinay I. — Divald K. — Mindnyájuknak levelet írunk! Üdvözlét!

Károlyi I. — Dunki F. — Bosnyák M. — Szabó B. — Klapok A. — Szabó G. — Dunky K. — Erdősy R. — Katinski L. Az első számot expedáltuk.

Egy segédnek. Arad. Nincs tésedés; mihegyt lesz tudajuk.

G. K. Debreczen. Válaszoltunk s a negatívot is elküldöttük. Nem járja a toborzó? . . .

Sz. I. Szill. Nálunk nem fog hiányozni a kitartás, csak önök karolják fel mindig lelkesedve az ügyet.

B. D. Szatmár. Levelet írunk. Az illetők közül egy sem kopogtatott nálunk.

J. Gy. Bpest. Az első szállomány vétele után S. ur válaszul megirt mindent. Az utólagos küldeményt köszönjük s kérjük folytatását — ha lehet! Most már láthatják önök, hogy rápirítottak a mestetekre, mert ők (nem értve ide a kivételeket) még így csigamódon sem szállóknak hozzánk! .

P. A. Bpest Nagyon kövérek az „olaborzági fényképészek“, biába szorongattuk őket szűk volt nekik ez a szám. Jövőre okvetetlenül itt lesznek! B-be ment lap! All-e még a Hentziszobor? . . .

M. I. K.-Vásárhely. Kérdésére

még annak idejében válaszoltunk. A. ezikk jönni fog, de nem a boritékont. Kár lenne az „udvari fényképészek“-e ezzel is szomorítani. Üdvözlét!

Kritizálonak. Bpest. Önnek vádja kettős; először is kétségbe vonja, hogy egy vidéki ember tudjon valamit okosat kezderi, másodsor szellem-szegénységgel vádolja a budapesti fényképészeket, mivel nem ők, hanem egy vidéki ember indította meg e lapokat. Első vádjáról szólván nagyon sajnáljuk azon hig velejti embereket, kik azt biszik, hogy csak a fővárosban lehet jó szaklapot szerkeszteni. Mi rajta leszünk minden erőnk ből, hogy megdöntsük azt a halvéleményt, mintha mi vidékiek csak a mások elhullatott morzsáin tudnánk rágódni. Egy józan gondolkozású okos ember nem azt nézi, hogy ki és hol írja, hanem hogy mit ír. Ezt mondjuk mindazoknak, kiknek szálla a szemében az, hogy itt szerkesztik e lapokat. Második vádját pedig az illetők munkássága ezáfolja meg.

F. L. Sz.-Udvarhely. Mind a kétőnek szorítottunk helyet.

Drobnik. Haida. A küldött aranyat és ezüstöt jónak találván, egész évre bejegyeztük a hirdetést.

B. I. Keszthely. A kérdéses színeszőnő f. év april 1-éig ide van szerződve a nemzeti színházhoz.

Hazaí. Bpest. Megbotránkozásunknak még a mult héten irt levelünkben kifejezést adtunk. Nyugodtan szívére teheti kezét mert megtette azt, a mit egy melegen érző magyar fényképésztől csak várhattunk. Fogadja meleg kézszorításunkat

A. K. N. Szeben Az ammoniákra nézve jelen számunk mindent megmond.

L. S. Budapest. Nemes lelkesedéstől áthatott soraira vagy magánlevelben válaszolunk, vagy jövőre térünk vissza, e számra későn vettük. Üdv.!

A—ch M. Arad. Közelebb írunk.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos :

VERESS FERENCZ.